

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. II. Vtrum omnia peccata sint paria?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

ARTICULUS II.

Vtrum omnia peccata sint paria.

9. Singulare Stoicorum paradoxum fuit, peccata omnia esse paria, omne delictum seculus esse ne faciam; nec minus delinquere eum, qui gallum gallinaceum, cum opus non fuerit, quam qui patrem suffocaverit; aut qui mendacium dixerit, quam qui adulterium aut sacrilegium commiserit.

Fundamentum hujus erroris fuit, ut notat D. Thomas hic art. 2. quia Stoici considerabant peccatum ex parte aversionis tantum, prout nimirum est recessus à ratione, sive ut dicit privatioem rectitudinis rationis; unde existimantes nullam privationem posse suscipere magis & minus, posuerunt omnia peccata esse æqualia.

10. Hoc fundamentum convellit S. Doctor, notando duplex esse privationis genus: est enim quædam pura & simp. ex privatio, quæ consistit quasi in facto seu in corrupto esse, sicut mors est privatio vitæ, & tenebræ privatio lucis; & hujusmodi privatio non suscipit magis aut minus, quia nihil relinquit de habitu opposito, non enim minus mortuus est aliquis primo aut secundo die, quam post annum, cum jam corpus est resolutum; & similiter non est magis tenebrosa domus, si lucerna sit opera pluribus velaminibus, quam si sit opera uno solo velamine totum lumen intercladente. Alia est privatio, non simplex, sed aliquid retinens de habitu opposito, quæ magis consistit in corrupti, quam in corrupto esse, sicut ægrotudo, quæ ita privat debitam commensurationem humorum, ut tamen ejus aliquid in subjecto remaneat; & talis privatio suscipit magis aut minus, in quantum magis aut minus relinquit de habitu opposito; major enim est aut minor ægrotudo, secundum quod magis aut minus tollit de commensuratione humorum. Cum ergo peccatum (esto de formali dicat privationem, ut Stoici assererent) non sit de primo genere privationum, sed de secundo; (ita enim privat debitam commensurationem rationis, ut non totaliter ordinem rationis tollat) ex eo quod sit privatio, non rectè negatur inæqualitas inter peccata.

11. Dices cum Vazquez; cui hæc ratio D. Thomæ displicet: Nullus est gradus bonitatis moralis aut rectitudinis in actu peccati: Ergo dicit privationem in facto seu corrupto esse, subindeque non potest suscipere magis aut minus. Consequentia patet ex dictis: Antecedens probatur. Si in actu peccati aliquis gradus bonitatis moralis remaneret, talis actus esset simul bonus & malus moraliter: Sed hoc dici nequit, ut contra Cajetanum in tractatu de Moralitate actuum humanorum fuisse ostendimus: Ergo in actu peccati nullus remanet gradus bonitatis formalis aut rectitudinis.

Disp. 4.
Art. 1.

12. Respondeo quod ut peccatum dicatur privatio in fieri, non oportet quod aliquid bonitatis formalis remaneat in actu peccaminoso, sed sufficit quod rectitudinem radicalem seu aptitudinalem totaliter non corruptat; ut patet exemplo ægrotudinis, quod adducit D. Thomas; infirmitas enim, quamvis totam destruat sanitatem, & nihil ejus in parte infirma relinquat, nihilominus quia relinquit vitam, quæ est radix

A sanitatis, dicitur privatio in fieri seu corruptum. Cum ergo pariter peccatum, licet dimittat naturalem inclinationem ad bonum honestum (in qua rectitudo radicalis & aptitudinalis voluntatis consistit) eam tamen totaliter non tollat seu destruat, ut docet S. Thomas infra qu. 65. artic. 2. & quest. 2. de Malo, artic. 11. potest dici privatio rectitudinis seu bonitatis in fieri. Quod autem hæc solutio & interpretatio veniat S. Doctoris conformis sit, patet ex eo quod concludit, quod si privatio quam importat Peccatum, removeret totam rectitudinem, peccatum destrueret seipsum, quia non remaneret substantia actus, & affectio agentis: hoc enim non sequeretur, nisi à subjecto removeret omnem rectitudinem & bonitatem formalem, sed solum si omnem rectitudinem radicalem, & aptitudinalem tolleret, quia hæc, ut diximus, consistit in naturali inclinatione ad bonum honestum, quæ non potest totaliter destrui seu extingui, nisi ipsa natura rationalis penitus destrueretur, ut docet idem sanctus Doctor locis citatis.

Dices: D. Thomas de ea privatione in præfenti loquitur, in qua juxta Stoicorum opinionem peccatum actuale pro formali consistit: At hæc non est privatio solius rectitudinis radicalis voluntatis. Iam enim formalis & actualis, ut descendunt ferè omnes qui opinionem illam teneantur: Ergo D. Thomas non solum de prima, sed etiam de secunda privatione loquitur.

14. Respondeo concedendo totum: non negamus enim D. Thomam de utraque privatione loqui, sed solum contendimus ipsam ex prima inferre secundam, & probare istam esse tantum privationem in fieri seu corrupti, non verò in facto seu corrupto esse; quia illa quæ est ejus radix & origo, omnem rectitudinem radicalem & aptitudinalem voluntatis non removeret: quæ illatio legitima est, ut patet exemplo ægrotudinis, quod D. Thomas adducit; rectè enim inferretur ægrotudinem esse tantum privationem sanitatis in fieri seu corrupti, quia non totaliter destruit vitam, quæ est radix sanitatis.

15. Quæritur hic aliqui, utrum non solum in peccatis quæ jure naturali prohibentur, sed etiam in illis quæ solo jure positivo vetantur, deus inæqualitas in gravitate & malitia: Ratio dubitandi est, quia S. Thomas 3. contra gent. capit. 39. hanc videtur constituisse differentiam inter illa quæ ab intrinseco sunt mala, & ea quæ sunt tantum mala, quia jure positivo prohibita, quod in primis potest dari inæqualitas in malitia, non verò in secundis. Sibi enim hoc argumentum objicit: Si alicui statueretur à iudice limes quem non transgrediatur, nihil refert apud iudicem, sive parum, sive multum fuerit transgressus: sicut non refert, ex quo pugil limites campi exivit, utrum parum an longius progrediatur: ex quo ingitur regulam rationis pertransit, non refert utrum in modico vel in magno ipsam transierit. Et respondet: Non est autem simile virtutem transgredi, & terminos à iudice positos transire: nam virtus est secundum se bonum, unde virtutem transgredi est secundum se malum; & ideo oportet quod magis à virtute recedere sit majus malum: transgredi autem terminum à iudice positum, non est secundum se malum, sed per accidens, in quantum scilicet est prohibitum. In his autem quæ sunt per accidens, non est necessarium quod si simpliciter sequitur ad simpliciter, & magis sequatur ad magis, sed solum in

in his quae sunt per se : non enim sequitur, si album est musicum, quod magis album sit magis musicum, sequitur autem, si album est disgregativum visus, quod magis album sit magis disgregativum visus. Similia habet qu. 2. de Malo, art. 9. ad 4. ubi eidem argumento duas adhibet solutiones, & in 2. ait: Vel aliter dicendum quod in his, quae non sunt mala, nisi quia prohibita, qui preceptum non servat, totaliter privatur id ad quod tenetur: sed in his quae sunt mala per se, & non solum quia prohibita, non totaliter tollitur bonum cui opponitur malum, & ideo tanto gravius peccatur, quanto plus de eo tollitur.

Nihilominus dicendum est, non solum in peccatis quae jure naturali prohibentur, sed etiam in his quae tantum sunt mala, quia jure positivo prohibita, vere reperiri inaequalitatem in gravitate & malitia, & omnia non esse paria. Haec assertio est communis, & eam teneant omnes interpretes divi Thomae (excepto Conrado, qui hic art. 2. propter testimonia D. Thomae jam adducta videtur docere oppositum) defumiturque ex articulo secundo hujus quaestionis, ubi S. Doctor de omnibus peccatis, nullam factam exceptione, asserit posse esse inter se inaequalia; & ratio, quae ibi utitur, de omnibus omnino convincit; sicut & alia quam habet loco citato ex libro tertio contra gentes, ubi sic discurret: In omnibus quorum perfectio & bonum in quadam commensuratione consistit, quanto magis à debita mensuratione receditur, tanto majus erit malum; sicut sanctas consistit in debita commensuratione humorum, & pulchritudo in debita proportione membrorum: veritas autem in commensuratione intellectus vel sermonis ad rem. Patet autem quod, quanto est major inaequalitas in humoribus, tanto est major infirmitas, & quanto est major inordinatio in membris, tanto est major turpitudine; & quanto magis à veritate receditur, tanto est major falsitas; non enim est tam magna falsitas aestimantis tria esse quinque, sicut ejus qui aestimat tria esse centum: bonum autem virtutis in quadam commensuratione consistit: est enim medium secundum debitam limitationem circumstantiarum inter contraria via consilium: quanto igitur magis ab hac harmonia receditur, tanto est major malitia.

Deinde specialiter ostenditur illa peccata, quae solo jure positivo prohibita sunt, posse esse inaequalia in gravitate & malitia: Illa enim possunt diversas species peccatorum constituere; alterius siquidem speciei est jejunium violare, & laborare in die festo, etiam si utrumque sit solum contra jus positivum: at speciei cum se habeant sicut numeri, sunt inter se inaequales: Ergo & peccata quae solo jure positivo prohibita sunt.

Præterea, Gravitas peccati sumitur ex oppositione ad virtutem, quam destruit, ut articulo sequenti dicemus, adeoque, cæteris paribus, illud est majus peccatum, quod præstantiori virtuti opponitur: Sed peccata, quae solo jure positivo prohibita sunt, contrariantur multoties diversis & inaequalibus virtutibus, v. g. comedere carnes die Veneris, al. mentis; & laborare in die festo, aut celebrare sine vestibus sacris, religioni: Ergo hujusmodi peccata in gravitate & malitia inaequalia sunt.

Confirmatur: Gravius peccat qui sine licentia & necessitate comedit carnes in quadragesima, quam qui comedit lacticiam; & qui celebrat sine vestibus & vasis sacris, & in loco non sacro, quam qui solum sine lumine celebrat; & qui desert arma ad infideles, quam qui extrahit reum ab Ec-

clesia: Sed hæc jure tantum positivo ecclesiastico prohibita sunt: Ergo in his, quae solo jure positivo sunt prohibita, reperitur inaequalitas in gravitate & malitia.

Advertendum tamen, quod si leges humanæ determinent modum virtutis indivisibilem, tunc peccata contra eandem legem aequalia sunt: unde omnes omissiones audiendi sacrum, vel confitendi aut communicandi in paschate, sunt aequales, per se loquendo. Item contra præceptum jejunii aequaliter peccat qui bis vel pluries comedit: id eoque non oportet in confessione explicare in quo numero vel quantitate comestionis jejuni-um quis fregit, ut docent Cajetanus 2. 2. qu. 147. art. 8. Sylvester verbo *jejunium* qu. 8. & Navarrus in *manuali* cap. 21. num. 14. Dixi per se loquendo, quia omissiones audiendi sacrum, vel confitendi aut communicandi in Paschate, & aliae similes, ratione actus, qui est causa omittendi, possunt habere inaequalitatem: ille enim qui omittit sacrum ut fornicetur, haud dubie gravius peccat, quam qui illud omittit ut vacet studio, iudo, aut venationi. Similiter licet ad malitiam & gravitatem peccati illius sacerdotis, qui celebrat non jejunus, per se nihil referat quod parum vel multum ante celebrationem comederit, per accidens tamen potest aliquando ex hoc capite aggravari, ratione majoris irreverentiae; ut si quis ad sacrificium accederet post nimiam potationem, vel post comestionem usque ad crapulam, magis peccaret, quam si parum comedisset, aut bibisset; quia tunc major fieret irreverentia Sacramento, & sacrificio.

Ad testimonia D. Thomae, in ratione dubitandi proposita, Respondent Montezino, Alvarez, & alii, D. Thomam in praesenti mutasse sententiam, vel modum dicendi meliorasse. Sed melius respondetur, juxta doctrinam jam traditam, S. Doctorem loqui de his duntaxat peccatis, quae sunt contra leges positivas, modum virtutis indivisibilem determinantes; hæc enim, ut jam dicebamus, si sunt contra eandem legem per se loquendo aequalia sunt.

Adde in primo testimonio potius fieri sermonem de prædictis peccatis in ordine ad aestimationem humani judicis, qui solum considerat materialem & externam præcepti transgressionem, quæ potest in indivisibili consistere, quam in ordine ad Deum, qui attendit ad formalem internam malitiam, quæ ex multis capitibus crescere potest, ut patet ex his verbis quæ paulo ante ibidem habet: Hujus autem rationi videtur suffragari quod in humano judicio agitur: nam si alicui statueretur limes quem non transgredatur, nihil refert apud judicem, sive multum, sive modicum sit transgressus: sicut non refert ex quo pugil limites campi exivit, utrum parum, an longius progrediat: Unde ex hoc testimonio ad summum potest deduci, aliqua peccata contra jus positivum consistere in indivisibili ex parte rei prohibita, aut ex parte exterioris transgressionis, quæ in humano judicio considerantur, non tantum absolute, & ex omnibus aliis principiis quæ judex divinus attendit.

* *
*